

Els Borja / Borgia, 400 anys d'història

Aquesta ruta permet conèixer l'empremta de la família valenciana més universal, els Borja. D'origen aragonés, es van establir en terres valencianes després de la conquesta catalanoaragonesa de Jaume I. Mundialment se'ls coneix com els Borgia, la manera italiana d'escriure el cognom en pronunciar-lo en la nostra llengua. Els papes Calixt III i Alexandre VI, Cèsar i Lucrecia Borja, i sant Francesc de Borja són els membres més cèlebres d'aquesta estirp que des de Canals i Xàtiva, passant per València, va arribar fins a Roma i va tornar a aquestes terres per refundar el gran ducat de Gandia.

Mentre el viatger recorre més de 400 anys d'història, altres atractius com els paratges naturals, les platges, l'art i la gastronomia faran inoblidable aquesta ruta. Benvingut a la terra dels Borja, valencians universals.

Ruta dels Borja

LA RUTA DELS BORJA

GANDIA, CIUTAT DELS BORJA

Gandia
Tourist Info: 96 287 77 88 - 96 284 24 07
www.gandia.org

Canals
Ayuntamiento de Canals: 96 224 01 26
www.canals.es

Xàtiva
Tourist Info: 96 227 33 46
www.xativa.es

Simat de la Valldigna
Ayuntamiento de Simat: 96 281 16 36

València
Tourist Info: 96 315 39 31 / 96 352 85 73
www.turisvalencia.es

Altres rutes / Other routes
La ruta dels Clàssics
La ruta dels monestirs

Els Borja, valencians universals The Borgia universal Valencians

The Borjas / Borgias, 400 years of history

This tour allows the visitor to follow the trail of the most universal Valencian family, the Borja. They came from Aragon and settled down in Valencia after the Catalan-Aragonese conquest of Jaime I. They are widely known as the Borgias, which is the Italian way to write their surname and how it is pronounced in Valencian or Catalan. Popes Calixtus III and Alexander IV, Cesare Borgia, Lucrezia Borgia and St Francisco Borgia are the most famous members of this family. They travelled from Canals, Xativa and all the way through Valencia, and arrived in Rome, but they returned to found the Duchy of Gandia.

While the visitor goes through 400 years of history, he can enjoy other tourist attractions such as natural sites, beaches, art and food, which will make the tour unforgettable. Welcome to the land of the Borgias, a universal Valencian family.

refusing to be a cardinal and candidate for pope. became a Commander. He died in Rome after member of the Society of Jesus, in which he Gandia. After his wife's death, he became a the ducal palace and created the University of father's death. The fourth duke rebuilt a city wall. of Catalonia, he came back to Gandia after his After holding different positions, such as viceroy Castro, a lady of the empress Isabel of Portugal. was very young, and he married Leonor de of the court of the emperor Carlos V when he Ferdinand the Catholic. He became a member great-grandson of the Pope Alexander IV and He is the most universal person in Gandia,

Francisco Borgia and Aragon (Gandia, 1510 - Rome, 1572)

Francisco, who did not have any descendants. the death of the eleventh duke, Luis Ignacio branch of the Borja disappeared in 1747 after the fourth duke, Francisco Borgia. The Gandia ambassadors, royal governors and a saint; his descendants were cardinals, viceroys, Borgia, became the first duke of Gandia. Among *Els Clàssics*. His firstborn son, Pedro Luis de Marc, Joanot Martorell and Joan Rois de Corella, authors of Valencian medieval literature: Ausias sugar. The Duchy was the home of three classic house and it was famous for the production of Ferdinand linked to the Crown of Aragon royal Ferdinand the Catholic. This Duchy had always the Duchy of Gandia in 1485 from the king Rodrigo Borgia, before being pope, bought

The Duchy of Gandia

black legend about the Borja. in Italy, and in the rest of Europe, the famous militarily and his policy to enrich his family caused His amazing personality, his attempt to unite Italy Renaissance, a strategist and a patron of artists. (Xàtiva 1431 - Rome 1503), was a prince of the His nephew, *Rodrigo Borgia, Pope Alexander VI* was crucial to prevent the Ottoman expansion, threat for Europe. The defeat of Belgrat in 1456 who, after taking Constantinople in 1553, were a During his pontificate he fought against the Turks elected pope in 1555 with the name Calixtus III. Alfonso Borgia (Canals, 1378 - Rome, 1458) was

Borgia popes

rebutjat ser cardenal i candidat a papa. ne general. Va morir a Roma després d'haver la Companyia de Jesus, on va arribar a ser- de Gandia. Després d'enviduar, ingressà en va reformar el palau ducal i va crear la Universitat pare. El quart duc va fer murallar de nou la ciutat, Catalunya, va tornar a Gandia en morir el seu d'ocupar diversos càrrecs, com el de virrei de de l'emperadriu Isabel de Portugal. Després ! es va casar amb Leonor de Castro, dama molt jove en la cort de l'emperador Carles V Alexandre VI i de Ferran el Catòlic, va ingressar El gandia més universal, besnet del papa Roma, 1572)

Francesc de Borja i Aragó (Gandia, 1510-

duc, Luis Ignasi Francesc. 1747 amb la mort sense descendència de l'onze La branca gandiana dels Borja es va extingir el relats i un sant, el quart duc, Francesc de Borja. cardenals, virreis, ambaixadors, governadors duc de Gandia. Del llinatge, en van sorgir *Pere Luis de Borja*, es va convertir en el primer Rois de Corella, *Els Clàssics*. El seu primogènit, valenciana: Ausias Marc, Joanot Martorell i Joan viure tres dels clàssics de la literatura medieval d'Aragó, famosos per la producció de sucre i on van fins llavors lligat a la casa reial de la Corona el 1485 al rei Ferran el Catòlic el ducat de Gandia, Rodric de Borja, abans de ser papa, va comprar

El ducat de Gandia

famosa llegenda negra dels Borja. famillar van generar a Itàlia i a la resta d'Europa la Itàlia militarment i la seua política d'engrandiment personalitat enlluernadora, el seu intent d'unificar un estrateg i un mecenes artístic. La seua 1503) era tot un príncep del Renaixement, Borgia, papa Alexandre VI (Xàtiva, 1431-Roma, l'expansió otomana. El seu nebot *Roderic de Belgrad*, el 1456, fou definitiva per a evitar el 1553 amenaçava tot Europa. La victòria de turc, que després de la presa de Constantinoble III. Durant el seu pontificat va combatre l'imperi fou elegit papa el 1555 amb el nom de *Calixt Alfons de Borja* (Canals, 1378-Roma, 1458)

Els papes Borja

GANDIA

Iniciarem aquesta ruta en l'antiga **Universitat** (1), creada pel quart duc, Francesc de Borja. Al costat de l'edifici, cinc escultures de bronze, obra de Manuel Boix, anuncien que aquesta és una ciutat borgiana. Les figures representen els papes Calixt III i Alexandre VI, Cèsar i Lucrecia Borja, i sant Francesc de Borja. La **col·legiata de Santa Maria** (2) fou ampliada per Maria Enríquez, viuda del segon duc, Joan de Borja, i nora d'Alexandre VI. Va encarregar al cèlebre escultor **Damià Forment la porta dels Apòstols** i a **Paolo da Sanleocadio**, pintor protegit del seu sogre, el retaule major (hui desaparegut).

Al **Palau Ducal** (4), erigit en l'època dels ducs reials segle i mig arrere, van nàixer la majoria dels ducs Borja i els seus descendents. Destaquen el **pati d'armes**, el **saló de Corones**, la **sala de les Àguiles** i la impressionant **Galeria Daurada**. En l'edifici hi ha l'**Espai de les Emocions**, un centre d'interpretació virtual que traslladarà el visitant a l'època dels Borja.

L'**hospital de Sant Marc** (6), el patronat del qual presidien els ducs, acull hui sota els arcs gòtics el museu arqueològic. El **convent de Santa Clara** (7) conserva una col·lecció artística ben important llegada pels Borja. Des d'aquest convent es van fundar nombrosos cenobis en tota la península, com el de les Descalces Reials de Madrid o el de Setúbal (Portugal). La **torrassa del Pi** (11), del segle xvi, formava part de l'ampliació de la muralla duta a terme pel quart duc, Francesc de Borja. El seu successor, Carles de Borja, fundà el **convent de Sant Roc** (13), ara convertit en centre cultural, on en el segle XVIII es va afegir una **església barroca** (12). Pels carrers dels barris del **Raval**, **Beniopa** i **Benipeixcar** encara perviu l'eco dels moriscos, vassalls dels ducs abans de ser expulsats el 1609. L'**Alqueria del Duc**, envoltada de marjals, va ser adquirida el 1590 pel més menut dels fills de sant Francesc.

L'excel·lent i immensa **platja** de Gandia atrau milers de turistes, que gaudeixen, a més, de la gastronomia local: la **fideuà**, la paella, i tapes com els **figatells**, la **gamba amb bleada** o la **sang amb ceba**.

Gandia

We will start the tour at the old **University** (1), created by the fourth duke, Francisco Borgia. Next to the building we can see five bronze sculptures by Manuel Boix, which announce that this is a Borgian city. The statues represent the Popes Calixtus III and Alexander VI, as well as Cesare Borgia, Lucrezia Borgia and St. Francisco Borgia. The **Collegiate Church of Santa Maria** (2) was expanded by Maria Enriquez, widow of the second duke, Juan Borgia, and daughter-in-law of Alexander VI. She had the **Apostles Door** built by the famous sculptor **Damià Forment** and had the major altarpiece (today disappeared) painted by **Paolo da Sanleocadio**.

Most of the Borgia dukes and their descendants were born in the **ducal palace** (4), built in times of the royal dukes. The **arms courtyard**, the **crowns assembly hall**, the **eagles' hall** and the stunning **gold gallery** are worth seeing. Inside the building you can find the **Space of Emotions** (*Espacio de las Emociones*), a centre for virtual interpretation that will carry the visitor back to the Borgia time.

The **hospital of Sant Marc** (6), which was governed by the dukes, is today the archaeological museum. The **convent of Santa Clara** (7) has an important art collection bequeathed by the Borgia. Several monasteries were founded over the peninsula from this convent, such as the convent of the Royal Barefoot Nuns from Madrid (*convento de las Descalzas Reales de Madrid*) or the one in Setubal (Portugal). The **pine tower** (11), from the XVI century, was part of the wall enlargement carried out by the IV duke, Francisco Borgia. His successor, Carlos Borgia, founded the **convent of Sant Roc** (13), which is now a cultural centre and was a **baroque church** in the XVIII century. Along the streets of the **Raval**, **Beniopa** and **Benipeixcar** quarters the echo of the Moorish, who were the dukes' vassals before their expulsion in 1609, still exists. The town **Alqueria del Duc**, surrounded by marshes, was acquired in 1590 by St. Francisco's youngest son.

The excellent and huge **beach** of Gandia gathers thousands of tourists who enjoy the local food: **fideuà** (noodle fish paella), **paella** and **tapas** such as **figatells** (meatballs made from liver), **gamba amb bleada** (shrimps with chard) or **sang i ceba** (blood sausage with onions).

CANALS

Segons la tradició, Alfons de Borja, futur papa Calixt III, va nàixer a la **Torre de Canals**. Davant se situa l'**Oratori dels Borja**, que conserva una taula medieval sobre el Juf Final atribuïda al Mestre de Borbotó. Ambdós edificis es poden visitar. El turista pot tastar els plats típics: **arròs al forn** i l'**olla**, i entre els dolços destaquen els **pastissos de moniato** i les **coquetes de sagí**. A pocs quilòmetres de Canals hi ha el poble i el magnífic castell medieval de **Montesa**.

XÀTIVA

Roderic de Borja, papa Alexandre VI, va nàixer a **Xàtiva** i fou batejat a l'**església de Sant Pere** el 1431. Tant la **casa natalícia** com l'església encara es conserven. A la **col·legiata**, on estan soterrats diversos membres de la família, hi ha el **retaule del cardenal Alfons de Borja** i un calze de plata gravat amb el nom de Calixt III. Un altre lloc borgià és l'**ermita de Santa Anna**, patrona de la família. És imprescindible visitar el **palau de l'Ardiaca**, l'**hospital medieval**, el **museu de l'Almodí**, el **convent de Sant Francesc** i l'imponent **castell**, que va ser presó d'estat de la Corona d'Aragó. De la seua gastronomia destaca l'**arròs al forn** i l'**arròs amb fesols i naps**, les **monjavenes** i l'**arnadí**, un dolç de carabassa ben contundent, d'origen àrab, molt present a les taules borgianes.

Canals

According to the tradition, Alfonso Borgia, the future Pope Calixtus III, was born in the **Tower of Canals**. Opposite the tower we can find the **Chapel of the Borgia**, with a medieval altarpiece about the Last Judgement, by the master of Borboto. Both buildings are worth visiting. We can also try the typical dishes: **arros al forn** (oven baked rice), **olla** (Spanish stew); and the sweet **pastillllos de boniato** (sweet potato pastries) and **coquetes de sagí** (mini pizzas cooked with lard). A few kilometers away from Canals is the magnificent medieval castle of **Montesa**.

Xativa

Rodrigo Borgia, Pope Alexander VI, was born in **Xativa** and was christened in the **church of San Pedro** in 1431. Both the birthplace and the church can be visited. In the Collegiate Church, where different members of the family are buried, we can see the **altarpiece of the cardinal Alfonso Borgia** and a silver chalice with the name of Calixtus III. Another Borgian place is the hermitage of **Santa Ana**, patron saint of the family. It is a must to visit the **palace of l'Ardacia**, the **medieval hospital**, the **Almodin museum**, the convent of **San Francisco** and the amazing **castle**, which was state prison of the Crown of Aragon. The typical dishes in Xativa are **arros al forn con fesols i naps** (oven baked rice with beans and turnip), **monjavenes** (a type of doughnut) and **arnadí**, a sweet of Arab origin made of pumpkin which was very common in the Borgian times.

Santa Maria de la Valldigna

In Simat we can find the Cistercian monastery of **Santa Maria de la Valldigna**, built in 1298 by Jaime II. Rodrigo Borgia and his son Cesare were the monastery abbots. From its magnificent remains we can see the **royal door**, the **convent**, the **chapter-house**, the **cloister** and the **abbot palace**. Different earthquakes have destroyed the church and the one we can see nowadays has a baroque style. Very near the monastery we can visit the hermitage of **la Xara**, an old Muslim chapel with various horseshoe arches and the **mirhab**. If you want to take advantage of your visit go up the **Monduver** mountain and enjoy the marvellous landscape of the Valencia coast.

SANTA MARÍA DE LA VALLDIGNA

A Simat s'alça el monestir cistercenc de **Santa Maria de Valldigna**, construït el 1298 per Jaume II. Roderic de Borja i el seu fill Cèsar van ser abats del monestir. De les seues magnífiques restes destaquen la **porta reial**, el **cenobi**, la **sala capitular**, el **claustre** i el **palau de l'abat**. Diversos terratrèmols van destruir l'església, i la que es conserva és d'estil barroc. Molt prop hi ha l'**ermita de la Xara**, antic oratori musulmà que conserva uns quants arcs de ferradura i el mihrab. Aprofiteu l'estada per a ascendir al **Mondúver** i albirar una esplèndida panoràmica de tota la costa valenciana.

VALENCIA

La família va deixar nombroses empremtes a la capital de l'antic Regne de València. A la **catedral**, Alfons de Borja va manar construir la **capella de Sant Pere**. Roderic de Borja, abans d'aconseguir el papat, encarregà al pintor italià **Paolo da Sanleocadio** uns frescos per a la cúpula de l'absis. Aquest fet va suposar l'entrada de la pintura renaixentista italiana a Espanya. A la capella dedicada a sant Francesc de Borja hi ha dos llenços de Goya dedicats al quart duc de Gandia. La **Universitat de València** es va fundar el 1500 gràcies a una butlla del papa Alexandre VI. Destaca el seu **claustre renaixentista**. El **palau dels Borja**, erigit pel primer duc de Gandia i fill d'Alexandre VI, Pere Lluís de Borja, és hui seu de les Corts Valencianes.

Són de visita obligada altres edificis medievals, com ara el **palau de la Generalitat**, les **torres de Serrans** o la **Llotja de la Seda**, així com la **Ciutat de les Arts i les Ciències**. I no us podeu perdre un passeig amb barca pel **parc natural de l'Albufera** i tastar la **paella** i l'**allipebre**.

Valencia

In the capital city of the Old Reign of Valencia we can see the traces of the family. In the **cathedral** Alfonso Borgia had the **Chapel of San Pedro** built. Rodrigo Borgia, before becoming pope, ordered the Italian painter **Paolo da Sanleocadio** to paint frescoes for the dome of the apse. This was part of the beginning of the Italian Renaissance painting in Spain. In the chapel devoted to St. Francisco Borgia there are two **Goya** canvasses for the fourth duke of Gandia. The **University of Valencia** was founded in 1500 thanks to the papal bull of Alexander VI. Its **Renaissance cloister** is worth seeing. The **Palace of Borgia**, built by the first duke of Gandia and son of Alexander VI, Pedro Luis Borgia, is currently the headquarters for the Valencian Parliament (*Cortes Valencianas*).

Other medieval buildings are worth visiting, like the palace of **Generalitat**, the towers **Torres de Serranos**, the **Llonja de la Seda** (the Silk Exchange), as well as the **City of Arts and Sciences**. Another place to visit is the natural park of **l'Albufera** where you can hire a boat to tour the lake, and try the delicious **paella** and **all i pebre** (dish made of eels, garlic, peppers and some fish).

